

Sør-Aurdal kommune

Plan næring utbygging og kultur

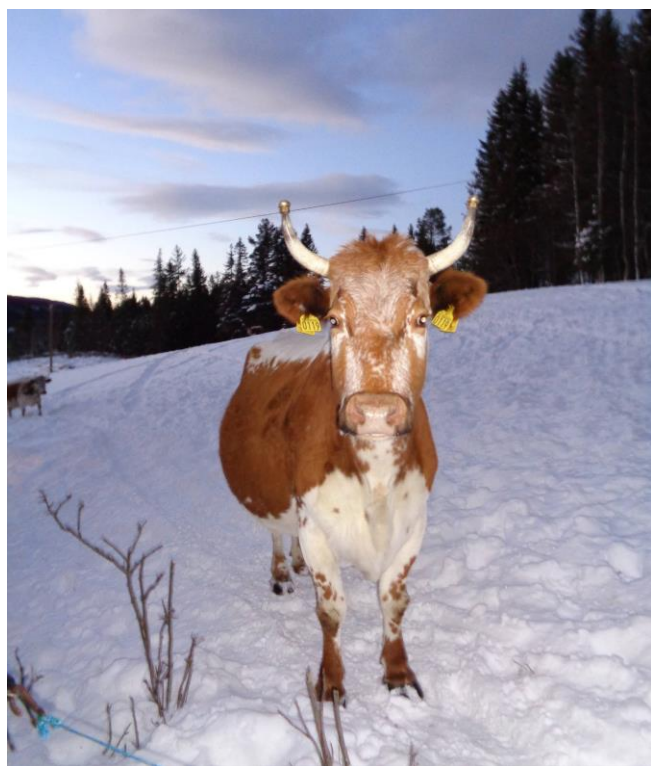
Tiltaksstrategier for SMIL-midler 2020-2023

Dragehode på Spangerudberget med Bagn sentrum i bakgrunn. Foto: Geir Høytomt.

Innhold:

1. Prosess.....	s 3
2. Hovedområder – Lokale utfordringer.....	s 3
2.1 Kulturlandskap og beitebruk.....	s 3
2.2 Biologisk mangfold.....	s 4
2.3 Kulturminner og kulturmiljø.....	s 4
2.4 Friluftsliv og tilgjengelighet.....	s 4
2.5 Forurensningstiltak.....	s 5
3. Retningslinjer, prioriteringer og saksbehandling.....	s 5
3.1 Behandling og frister.....	s 5
3.2 Tilskuddsnivå.....	s 5
3.3 Prioriteringer	s 5
3.4 Vilkår.....	s 6

*Telemarksku fra Stugaard.
Foto: Gunhild Bergene*

1. Prosess

Landbruksnæringa i Norge forvalter store områder med miljø- og klimaverdier der det blir stilt krav om, og gitt tilskudd for å sikre bærekraftig ressursforvaltning. Miljøvirkemidlene er samlet i Nasjonalt miljøprogram som er vedtatt for perioden 2019-2022. Her er nasjonale, regionale og kommunale virkemidler samlet. Miljøprogramsaftinga ivaretar både nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Regionale miljøvirkemidler forvaltes av Fylkeskommunen gjennom Regionalt Miljøprogram (RMP), som er vedtatt for perioden 2019-2022. Kommunale miljøvirkemidler forvaltes gjennom Spesielle miljøtilskudd i jordbruket (SMIL). Nye retningslinjer for Sør-Aurdal kommune skal gjelde for perioden 2020-2023, og skal vedtas politisk innen 31.01.2020. Lokale retningslinjene er sendt på høring til lokale faglag og Fylkeskommunen.

Bakkom i Hedalen, slåttemark med god hevd. Foto: Geir Høitomt.

2. Hovedområder – lokale utfordringer

SMIL-ordningen skal ivareta natur- og kulturminneverdier i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningen fra jordbruket. Tilskudd skal gis til tiltak som går utover det som kan forventes som en del av den vanlige jordbruksdriften. Tilskudd skal prioriteres ut fra lokale målsetninger og strategier. I Sør-Aurdal kommune vil det prioriteres innenfor følgende hovedtema:

2.1 Kulturlandskap og beitebruk

Økende gjengroing av innmark, kantsoner og utmarksbeiter gir et mindre synelig og variert landskap. Tiltak som legger vekt på restaurering og opprettholdelse av kulturlandskapet skal prioriteres. Det gis kun tilskudd til areal som vil skjøttes videre med aktiv jordbruksdrift ved slått eller beite. Det er et krav at det minst må gå beitedyr i 3 sesonger etter avsluttet rydding.

Utmarksbeite er en viktig ressurs i Sør-Aurdal. Samtidig blir det færre husdyrbrukere og forståelsen for beitedyr er mindre både blant lokalbefolkningen og hytteiere. I konfliktområder mellom beitedyr og hytteområder eller lokal befolkning kan det gis støtte til sperregjerder.

Mål:

- Få frem kulturlandskapet

- Opprettholde drift på alt jordbruksareal
- Utnytte grasressursene i utmark

Tiltak:

- Tilskudd til rydding og skjøtsel for å få frem landskapet og restaurere beiteareal.
- Tilskudd til gjerding
  - ved beiterestaurering
  - ved tilrettelegging for utmarksbeiting nær fritids- og boligområde (sperregjerder).

2.2 Biologisk mangfold

Biologisk mangfold omfatter genetisk mangfold, artsmangfold og naturtypemangfold knyttet til jordbrukslandskapet. Ulike driftsformer og bruk av areal i jordbruket har gjennom århundrer skapt et mangfold av naturtyper og leveområder for arter. Flere trua arter og naturtyper i kulturlandskapet er avhengig av tradisjonelle driftsformer for slått og beite. Flere av disse områdene trues av gjengroing. Det er viktig å finne rike biologiske slåtte- og beitemarkene slik at de kan klassifiseres og skjøttes framover. Arealene er også viktige for pollinerende insekter. Det er tilskuddsorninger i RMP som stimulerer til drift av arealene, men det krever at biologer kartlegger og godkjenner arealene, samt foreslår videre driftsopplegg.

Mål:

- Verdiklassifisering av areal i kommunen som kan være spesielt biologisk verdifullt.
- Informasjon og motivasjon til grunneigere om utføring av skjøtsel på verdifulle areal.

Tiltak:

- Bruk av SMIL-midler til å leie autorisert personell til arealklassifisering.

2.3 Kulturminner og kulturmiljø

Landbruket rår over store bygningsmasser både hjemme, på setra og i tilknytning til landbruksdrifta ellers. Mange av byggene har mistet sin funksjon, og trues av forfall. Flere av byggene har stor verneverdi både arkitektonisk og kulturhistorisk, og er viktig som en del av et miljø- og kulturlandskapselement. SEFRAK-registreringen viser at det er 1426 registrerte minner/objekter i Sør-Aurdal.

Det skal legges ved en bygningsteknisk rapport ved søknad om midler til verneverdige bygninger.

Mål:

- Ivareta freda og verneverdige bygningsmasser og andre kulturminner i kommunen.
- Opprettholde setermiljø med melkeproduksjon og/eller beitedrift.

Tiltak:

- Tilskudd til utvendig restaurering/ istandsetting av verneverdige bygninger
- Tilskudd til sikring, istandsetting og tilrettelegging av kulturminner
- Tilskudd til restaurering/istandsetting av setermiljø

3.4 Friluftsliv og tilgjengelighet

Gjengroing av kantsoner og inngrep i gamle ferdselsårer gjør jordbrukslandskapet mindre tilgjengelig. Det er et nasjonalt mål å videreutvikle allmennhetens mulighet til friluftsliv i jordbrukslandskap.

Mål:

- Gode turstier i jordbruksområde

- Øke kunnskap og tilgjengelighet til gamle stier og ferdselsveger

Tiltak:

- Tilskudd til rydding, skilting, skjøtsel og tiltak langs turstier og gamle ferdselsveier

2.5 Forurensningstiltak

I nasjonalt miljøprogram 2019-2022 er det flere målsetningene under forurensningstiltak. Viktige parametere er å redusere utlipp av klimagasser og ammoniakk, og øke opptak av karbon i jord. Når det gjelder avrenning til vann er det viktig å unngå at næringsalter kommer på avveie og jorderosjon. Jordbruket vil få klimakrav og må tilpasse seg et klima i endring. Sør-Aurdal kommune ser det derfor som hensiktsmessig å kunne prioritere miljø- og klimarådgeving på gårdsnivå i neste planperiode.

Mål:

- Forhindre tap av næringsstoffer og jord til vassdragene
- Redusere utslipp av ammoniakk og klimagasser fra jordbruket
- Øke opptak av karbon i jord

Tiltak:

- Miljø- og klimarådgeving med tiltaksplan på gårdsnivå

3.0 Retningslinjer, prioriteringer og saksbehandling

3.1 Behandling og frister

Søknadsbehandlingen skjer etter delegert vedtaksmyndighet til administrasjonen. Ved søknadsbehandling lager saksbehandler et innstillingsforslag. Bondelaget og Bonde- og småbrukarlaget deltar på møte med uttalerett om saksbehandlers innstilling. Søknadsfristen settes til 01.mai hvert år. Hvis det er midler igjen etter tildeling 1. mai, vil søknader behandles fortløpende.

Saker som kommer etter at årets ramme er oppbrukt, overføres til neste år.

3.2 Tilskuddsnivå

Kulturminner/kulturmiljø	inntil 50% av godkjent kostnadsramme
Kulturlandskap og beitebruk	inntil 50% av godkjent kostnadsramme
Friluftsliv og tilgjengelighet	inntil 50% av godkjent kostnadsramme
Forurensningstiltak	inntil 100% av godkjent kostnadsramme
Biologisk mangfold	inntil 100% av godkjent kostnadsramme

3.3 Prioriteringer

Følgende prioritering av tema, der a) har høyest prioritet

- a) Miljø- og klimarådgeving
- b) Biologisk mangfold
- c) Kulturlandskap og beitebruk
- d) Friluftsliv og tilgjengelighet
- d) Kulturminner/kulturmiljø

Tilleggsprioritering i synkende rekkefølge. Nr 1 har høyest prioritet

- 1) Nye gårdbrukere
- 2) Søknader fra gardsbruk med aktiv drift
- 2) Nye søkere vil prioriteres framfor søkere som har fått Smil-tilskudd de 3 siste årene.

3.4 Vilkår

Det gis tre år fra søknaden godkjennes til prosjektet skal være avsluttet. Arbeidsfristen kan utsettes etter søknad, inntil ett år om gangen og inntil to år totalt. Prosjekt som er delvis eller ikke gjennomført innen siste frist, vil få inndradd gjenstående tilskudd til prosjektet. Disse midlene vil fordeles til andre prosjekt.

Hjertegras. Foto: Geir Høitomt

Det kan foretas delutbetaling med inntil 75% av innvilget beløp, når minst en tilsvarende del av arbeidet er utført og dokumentasjon på utgifter er sendt inn. Anmodning om utbetaling skal være skriftlig. Sluttgodkjenning/sluttutbetaling kan foretas først når arbeidet er ferdig og sluttrapport og regnskap med bilag er lagt fram. Dersom kostnadene blir lavere enn forutsatt, kan tilskuddsbeløpet bli justert ned. Vilkår om kart og vilkår knyttet til miljøkrav jf. Forskriften §3 må oppfylles før utbetaling kan finne sted.

Kommunen skal følge opp og føre kontroll med de tiltakene som får støtte. Statens landbruksforvaltning, Fylkesmannen og Riksrevisjonen kan kreve nødvendige opplysninger og kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene. Den som har tatt imot støtte, må gi de opplysningene som er nødvendige.